

Biskopens tilsyn

Høringsuttalelse fra Prostene i Oslo bispedømme¹

Spørsmål til høringsnotatet om biskopens tilsyn

Det er ikke uten videre mulig eller ønskelig å svare entydig Ja/Nei på flere av disse spørsmålene. Der dette ikke er gjort, er det gjort rede for bakgrunnen for dette i «Merknad». **Det avgjørende spørsmålet knyttet til endringer i Den norske kirkes ordning er hvordan maktbalansen mellom Kirkemøtet, biskopene og menighetsråd/fellesråd skal opprettholdes og balanseres. Gjøres det endringer i en av instansene vil det kunne forrykke maktbalansen. Derfor må dette hele tiden sees i sammenheng.**

1. **Støtter du/dere forslaget om å flytte § 1 i tjenesteordning for biskoper, som beskriver innholdet i tilsynet, inn i kirkeordningen?**

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Prostene i Oslo bispedømme mener at § 1 i Tjenesteordning for Biskop bør forbli stående slik den nå gjør som uttrykk for bispetjenestens grunnleggende funksjon.

2. **Støtter du/dere forslaget om at det ikke bør stå i bestemmelsen at biskopen kan gi bindende pålegg til valgte råd?**

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Hvis det er snakk om å styrke biskopens tilsyn, må denne ha noen virkemidler i sitt tilsyn. Samtidig må de eventuelle bindende pålegg også kunne påklages.

I tillegg mener prostene i Oslo bispedømme, bortsett fra prosten i Groruddalen, at det bindende pålegget overfor ordinerte/vigslet medarbeidere vil være knyttet til det løfte vedkommende ga i forbindelse med ordinasjonen/ vigslingen til tjeneste. Dette bindende pålegget må kunne gjelde uavhengig av hvem som er arbeidsgiver. Biskopen bør ha dette tilsynet og også med mulighet til å gi bindende pålegg. Det vil kunne bety en utfordring for arbeidsgiveriet, men hvis en medarbeider bryter med løftene knyttet til ordinasjonen/vigslingen, er det viktig at biskopen har myndighet til å frita vedkommende for dette løftet. Dette vil kunne ha betydning for arbeidsforholdet og dermed også bli en inngripen i en arbeidsgivers håndtering av en personalsak. Hvis det er tydelig i arbeidsavtalen og i annonseteksten at det er krav til vigsling for å inneha stillingen, vil en inndragelse av vigslingen også påvirke arbeidsforholdet. Det må tydelig gå frem at biskop må ha en dialog med arbeidsgiver, underveis i en slik prosess.

Prosten i Groruddalen gir eget svar her:

Ja

Nei

Ingen mening

¹ Domprostiet, Døveprostiet, Asker, Bærum, Nordre Aker, Søndre Aker, Groruddalen og Vestre Aker.

Prosten i Groruddalen svarer JA på spørsmål 2, og støtter forslaget om at det ikke bør stå i bestemmelsen at biskopen kan gi bindende pålegg til valgte råd.

Hvis biskopen skal kunne gi et kirkelig råd et bindende pålegg i saker som Kirkemøtet har lagt til et kirkelig råd å avgjøre, betyr det at biskopen alene står over rådet, og at kirken styres av biskopene. Dette mener jeg bryter med samvirkeprinsippet (embete og råd) og de saksbehandlingsregler som er gitt for læresaker i vår kirke.

Samvirkeprinsippet, som innebærer at kirken ledes og styres i et samvirke mellom prestedtjenesten og de valgte rådene, praktiseres slik at presten er medlem av rådet og utøver sin myndighet i rådets arbeid. I dette ligger at prest/prost/biskop kan komme i mindretall i en votering i et kirkelig råd.

I saker som angår kirkens lære, er det for Kirkemøtet laget saksbehandlingsregler som bl.a. ivaretar biskopenes særskilte ansvar og oppgave. Disse er imidlertid utformet slik, at Kirkemøtet ved kvalifisert flertall i annengangs behandling kan nedstemme biskopenes votum. Disse saksbehandlingsreglene er ansett for å balansere biskopens ansvar for kirkens tro og bekjennelse med Kirkemøtets ansvar for styring og ledelse av kirken.

Biskopens forhold til andre kirkelige organer må, etter mitt skjønn, så langt det passer utformes i analogi med behandlingsmåten i Kirkemøtet. Derfor bør det ikke være slik at biskopen skal kunne gi et kirkelig råd et bindende pålegg, dvs instruere et kirkelig organ om hva det skal beslutte på et sakfelt hvor rådet er gitt beslutningskompetanse. Da vil i så fall disse saksbehandlingsreglene tilsidesettes, og forholdet mellom embete og råd kommer i ubalanse.

For øvrig mener jeg vi bør utfase bruken av begrepet "bindende pålegg". Rent språklig er det en tautologi; et pålegg som ikke er bindende, er ikke noe pålegg. Rent faktisk mangler det både hjemmel og sanksjoneringsmyndighet. Uttrykket er egnet til å skape inntrykk av at biskopen har en større myndighet enn hva som faktisk er tilfelle. Kraften i biskopens bindende pålegg viser seg utelukkende i den vilje mottakerne av slike pålegg har til å rette seg etter dem.

3. Støtter du/dere å flytte arbeidsgivers styringsrett over prestene fra biskopen til bispedømmerådet v/stiftsdirektøren?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Kirkemøtet har gitt føring om at «Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres [---].» Det kan synes som høringsnotatet legger til grunn at Biskopens tilsyn og Biskopens ledelse nærmest er sammenfallende, slik at foreslått bortfall av arbeidsgivermandat ikke vil svekke bisperollen. Denne oppfatningen deles ikke av prostene i Oslo bispedømme som mener at å flytte arbeidsgivers styringsrett over prestene ansatt i bispedømmet fra Biskop til bispedømmerådet v/stiftsdirektør, klart vil svekke biskopen som bispedømmets øverste leder. Slik vil også sammenhengen i kirken og teologisk forankret ledelse av tjeneste med ord og sakrament (ref. Confessio Augustana, vigslingsliturgi og nåværende tjenesteordninger) tydelig svekkes, og det vil gi et brudd med denne sammenhengende styringslinjen i kirken. Den pastorale ledelseslinjen mellom biskop og lokal prest brytes slik det her foreslås, og det innføres en ny, byråkratisk struktur uten pastoral forankring.

4. Støtter du/dere forslaget om at prosten fortsatt skal være biskopens medhjelper og kunne ivareta tilsynsoppgaver på vegne av biskopen, samtidig som prosten fortsatt ivaretar arbeidsgivers styringsrett over prestene lokalt?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Se svar under pkt. 3. Et «nei» som svar på pkt. 3, vil egentlig gjøre dette spørsmålet overflødig.

Det fremgår heller ikke tydelig hvilke deler av tilsynet som evt. kan delegeres.

Skulle man derimot velge en slik modell som høringsnotatet gir konturer av, tegner dette til å bli en prosterolle som tilføres administrative oppgaver på bekostning av pastorale. Etter prostene i Oslo bispedømmes oppfatning vil dette være et absolutt feilaktig strategisk veivalg i en tid hvor «førstelinje» og lokalmenigheter må styrkes. Tilsynsoppgaver i form av pastoral ledelse f.eks hvor prost har anledning til å kalle alle vigslede medarbeidere inn til fagseminarer lokalt vil kunne være en overkommelig delegert tilsynsoppgave for prost.

Samtidig «Ja», enten må man legge ned prostefunksjonen, eller så må denne være til nytte som medhjelper til biskopen. Hvis prosten ikke skal ivareta arbeidsgivers styringsrett overfor prestene lokalt, kan man i ytterste konsekvens oppheve funksjonen med prost. Men denne styringsretten bør være på vegne av biskopen og ikke på vegne av bispedømmerådet/stiftsdirektør (se punkt 3.). Biskopen må derfor også være prostens arbeidsgiver og ha styringsretten overfor denne. Det å overføre styringsretten fra biskop til stiftsdirektør, er på ingen måte bare en praktisk ordning. Det er en viktig prinsipiell endring, som får følger for synet på hva prestetjenesten skal være, og dette bryter med vår kirkeforståelse.

5. Støtter du/dere forslaget om å styrke biskopens rolle i kompetanseutvikling for alle kirkefaglig ansatte?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Her synes det å være manglende sammenheng i forslaget mellom arbeidsgivers ansvar for medarbeideres kompetanseutvikling og gjeldende tjenesteordningers ansvar for dette området. Det vil kunne være betydelige økonomiske og administrative konsekvenser ved dette forslaget. Samtidig bør biskopen kunne innkalle vigslede medarbeidere til fagsamlinger i bispedømmet. For ansatte i kirkelige fellesråd må imidlertid dette skje etter avtale med arbeidsgiverne og tilpasset de ressursene det enkelte kirkelig fellesråd har til disposisjon.

6. Støtter du/dere forslaget om å styrke biskopens rolle ved tilsetting i alle stillinger som det vigsles til?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Biskopen bør ha en rolle i tilsettingssaker i vigslede stillinger, men samtidig ikke forsinke tilsettingsprosessen. Prost kan delegeres denne oppgaven fra biskop. Og da som en rådgivende funksjon, som en sparrepartner for tilsettingsmyndigheten. Prosten eller sognepresten kan tas inn på råd i ansettelsessaker, på lik linje når prost tar daglig leder med på råd ved ansettelse av sogneprest eller kapellan.

7. Støtter du/dere forslaget om at det bør opprettes saksbehandlingsregler i tilknytning til vigslingssamtalen?

Ja

Nei

Ingen mening

Merknad

Man bør være varsom med økt byråkratisering. Samtidig, ved å ha saksbehandlerregler vil det være en kvalitetssikring av dette arbeidet og av den vurderingen som er blitt gjort i det enkelte tilfelle. I tillegg vil det kunne kvalitetssikre at biskopene seg imellom har tilgang på hverandres vurderinger av kandidater som skal vigsles.

8. Andre kommentarer

Den norske kirke fremstår i dag med en tilnærmet balansert tredelt kirkeforfatning; synodal, episkopal og kongresjonalistisk, der myndighet er gitt til Kirkemøtet, biskopene og lokalmenigheter (menighets- og fellesråd). Forslaget som her er sendt på høring, vil om det gjennomføres slik det her foreligger, bidra til en betydelig reduksjon av biskopenes makt og innflytelse, og det vil forrykke maktbalansen i den tredelte forfatning og sterkt svekke vår kirkelige identitet. Prostene i Oslo bispedømme mener at dette på ingen måte er ønskelig, og at det vil føre til en uheldig utvikling mot en sterkere synodal kirkeforståelse som i ytterste konsekvens kan bli overordnet den episkopale.

Oslo, 3.12.2024

Prostene i Oslo bispedømme